

Súd: Krajský súd Žilina
Spisová značka: 10Co/177/2022
Identifikačné číslo súdneho spisu: 5817203312
Dátum vydania rozhodnutia: 23. 08. 2023
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Róbert Urban
ECLI: ECLI:SK:KSZA:2023:5817203312.3

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Žiline, ako súd odvolací, v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Róberta Urbana a sudcov JUDr. Martiny Mochnáčovej a JUDr. Erika Vargu, v spore žalobcu J. J. Y., W., nar. XX.X.XXXX, bytom A., A. XX, právne zastúpeného advokátom Mgr. Igorom Paliderom, so sídlom D. XXX a advokátom JUDr. Ľuboslavom Kašubom, so sídlom A., N. M. X, proti žalovanej V. Y. M., rod. Y., nar. XX.X.XXXX, bytom A., A. XX, právne zastúpenej Advokátska kancelária JUDr. Almáši Gabriel, spol. s r. o., so sídlom A. - T., M. X, o zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva, na základe odvolania žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Námestovo č. k. 4C/13/2017-371 zo dňa 23. apríla 2019 takto

rozhodol:

Rozsudok okresného súdu m e n í vo výroku o uložení povinnosti žalovanej zaplatiť žalobcovi na vyrovnanie jeho spoluvlastníckeho podielu sumu 41.050 eur tak, že výška primeranej náhrady za spoluvlastnícky podiel žalobcu je 45.000 eur.

Žiadna zo strán n e m á nárok na náhradu trov konania.

o d ô v o d n e n i e :

1. Napadnutým rozsudkom (v poradí druhým) okresný súd zrušil podielové spoluvlastníctvo žalobcu a žalovanej k rodinnému domu súp. č. XX, postavenému na pozemku parc. č. 177/1, k hospodárskej budove a k pozemkom parc. č. 177/1, 177/2 a 178, ktoré nehnuteľnosti sú vedené na LV č. X kat. územia N., označené nehnuteľné veci prikázal do výlučného vlastníctva žalovanej a na vyrovnanie spoluvlastníckeho podielu jej uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 41.050 eur. O trovách konania rozhodol okresný súd tak, že žalobca je povinný zaplatiť v spore úspešnej žalovanej ich náhradu v pomere 100%.

2. Proti tomuto rozsudku podal v zákonom stanovenej lehote žalobca odvolanie, o ktorom odvolací súd rozhodol rozsudkom z 30.1.2020 (sp. zn. Krajského súdu v Žiline 10Co/10/2020) tak, že rozsudok okresného súdu potvrdil vo výroku o zrušení podielového spoluvlastníctva žalobcu a žalovanej k predmetným nehnuteľnostiam a vo výroku o ich prikázaní do výlučného vlastníctva žalovanej. Rozsudok okresného súdu zmenil vo výroku o uložení povinnosti žalovanej zaplatiť žalobcovi na vyrovnanie jeho spoluvlastníckeho podielu sumu 41.050 eur tak, že žalovaná je povinná z daného titulu zaplatiť žalobcovi sumu 45.000 eur. Zároveň rozhodol o nároku na náhradu trov konania.

3. Na základe dovolania podaného (iba) žalovanou stranou Najvyšší súd SR uznesením sp. zn. 7Cdo/207/2020 z 24. 8. 2022 zrušil rozsudok odvolacieho súdu v zmeňujúcom výroku (o výške finančného vyrovnaní) a v závislých výrokoch o náhrade trov konania a v danej časti mu vec vrátil na ďalšie konanie.

4. Vzhľadom na výsledok predchádzajúceho odvolacieho konania a konania dovolacieho v aktuálnom štádiu sporu zostala jeho predmetom vo veci samej len výška finančného vyrovnaní; navyše, iba v rozmedzí medzi sumami 41.050 eur a 45.000 eur a závislý procesný nárok na náhradu trov konania.

5. Právoplatný rozsudok Krajského súdu v Žiline sp. zn. 10Co/10/2020 z 30.1.2020 (v spojení s rozsudkom Okresného súdu Námestovo č. k. 4C/13/2017-371 z 23.4.2019) vo výrokoch o zrušení podielového spoluvlastníctva žalobcu a žalovanej a o prikázaní dotknutých nehnuteľností do výlučného vlastníctva žalovanej nebol rozhodnutím dovolacieho súdu dotknutý. To znamená, že podielové spoluvlastníctvo strán bolo a zostalo (aj po vykonaní dovolacieho prieskumu) „definitívne“ zrušené a výlučnou vlastníčkou rodinného domu súp. č. XX, hospodárskej budovy a pozemkov parc. č. 177/1, 177/2 a 178 kat. územie N. sa stala žalovaná.

6. Meritórny predmet sporu tak predstavuje iba výška finančného vyrovnania, ktoré má žalovaná (ako pôvodná spoluvlastníčka, do výlučného vlastníctva ktorej boli nehnuteľnosti právoplatne prikázané) zaplatiť žalobcovi (ako pôvodnému spoluvlastníkovi, ktorému in natura nebola prikázaná žiadna z nehnuteľností). S určitým zjednodušením sa dá konštatovať, že otázkou, ktorú má odvolací súd riešiť, zostalo, či žalovaná má/mala zaplatiť titulom finančného vyrovnania žalobcovi sumu 45.000 eur, alebo 41.050 eur.

7. S poukazom na to, že spor o zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva je vecou, v ktorej môže súd prekročiť žalobný návrh a prisúdiť viac, než sa strany domáhajú (§ 216 ods. 2 CSP), mohlo by sa javiť, že do úvahy prichádza aj eventualita uloženia žalovanej povinnosti zaplatiť primeranú náhradu v sume vyššej než 45.000 eur. Nakoľko však dovolanie podala len žalovaná, v zmysle čl. 16 ods. 3 Základných princípov CSP nemohlo byť v následnom/dalšom konaní rozhodnuté pre ňu nepriaznivejšie ako v rozhodnutí, ktoré napadla opravným prostriedkom (dovoláním). To znamená rozsah finančného vyrovnania mohol zodpovedať maximálne sume 45.000 eur.

8. Uvedenému vymedzeniu predmetu konania vo veci samej (a nadväzujúcemu, resp. závislému výroku o nároku na náhradu trov konania) zodpovedá aj stručnejší opis obsahu podaní/procesných úkonov sporových strán.

9. Žalobca sa odvolaním domáhal zmeny napadnutého rozsudku tak, že dotknuté nehnuteľnosti budú prikázané do jeho výlučného vlastníctva s tým, že bude zaviazaný zaplatiť žalovanej na vyrovanie jej spoluvlastníckeho podielu sumu 45.000 eur. Poukazoval na to, že okresný súd neprihliadol na vyjadrenie žalovanej (v reakcii na žalobcovu ponuku), že i ona vyplatí druhého spoluvlastníka sumou 45.000 eur; čo spôsobuje (tiež) nepreskúmateľnosť napadnutého rozhodnutia. Hoci teda žalovaná potvrdila pripravenosť uhradiť žalovanému ako náhradu za jeho podiel sumu 45.000 eur, okresný súd ju „zaviazal“ len k úhrade 41.050 eur.

10. Žalobca namietal (ne)zákonnosť a (ne)preskúmateľnosť napadnutého rozhodnutia i vo výroku o trovách konania. Opakovane dával do pozornosti svoju aktivitu a naproti tomu pasivitu žalovanej ohľadne zrušenia a vyporiadania podielového spoluvlastníctva. Žalovaná - okrem iného - vo vyjadrení k odvolaniu proti prvému (zamietajúcemu) rozsudku okresného súdu navrhovala zachovať existujúce spoluvlastníctvo. Z titulu absencie vzájomnej komunikácie žalobca znášal náklady právneho zastupovania, vyhotovenia znaleckého posudku a súdne poplatky (2 x po 2.463 eur), bez úhrady ktorých by nedošlo k zrušeniu a vyporiadaniu spoluvlastníctva. Nakoľko na vyporiadaní majú „zásadný záujem“ obe strany, je spravodlivé, aby sa podieľali na všetkých nákladoch spojených s konaním rovným dielom. Nadväzne žalobca požadoval priznanie mu nároku na plnú náhradu trov konania alebo aspoň v rozsahu 50%.

11. Žalovaná žiadala rozsudok okresného súdu potvrdiť. Zopakovala, že žalobcovi ide len o získanie profitu z predaja dotknutých nehnuteľností. Vzhľadom na to, že stranami nebola spochybnená hodnota nehnuteľností stanovená znaleckým posudkom, „je neopodstatnené polemizovať o hodnote podielu“. Žalovaná dodala, že s poukazom na úspech v spore jej patrí plná náhrada trov konania, pričom neexistujú ani dôvody hodné osobitného zreteľa v zmysle § 257 CSP.

12. Žalobca v následných podaniach - v časti relevantnej pre aktuálne štádium konania - len stručne zopakoval svoju pôvodnú odvolaciu argumentáciu.

13. Rovnako žalovaná zotrvala v plnej miere na svojom prvotnom vyjadrení v rámci odvolacieho konania.

14. Krajský súd, ako súd odvolací, vec preskúmal vo vyššie ustálenom rozsahu a z dôvodov vymedzených v odvolaní (§ 380 ods. 1 CSP) a po vykonaní pojednávania (§ 385 ods. 1 CSP) rozsudok okresného súdu podľa § 388 CSP zmenil tak, ako je konštatované vo výroku tohto rozhodnutia.

15. Krajský súd pojednávanie dňa 23.8.2023 vykonal v neprítomnosti riadne a včas predvolanej strany žalobcu. Neakceptoval žiadosť žalujúcej strany o odročenie pojednávania (podanú dňa 21.8.2023 advokátom JUDr. V. K.), ktorej podstatou bolo prevzatie zastupovania žalobcu menovaným dňa 21.8.2023 a s tým súvisiaci nedostatok času na prípravu.

16. Rozhodnutie dovolacieho súdu (uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 7Cdo/207/ /2020 z 24.8.2022) žalobca prevzal už dňa 10.10.2022. Najneskôr od predmetného dňa (po dobu cca 10 mesiacov) mal kvalifikovanú vedomosť o tom, že v konaní pred odvolacím súdom sa bude pokračovať. Mal teda dostatok času na vyhľadanie odbornej právnej pomoci. Pokiaľ tak učinil až dňa 21.8.2023, uvedený prístup k napĺňaniu vlastných procesných práv a povinností dopadá v plnej miere na ťarchu jeho sporovej strany. Navyše, žalobca sa o stave konania na krajskom súde dva krát informoval prostredníctvom žiadosti podľa zákona č. 211/2000 Z.z. To znamená, že jednoznačne mal vedomosť o vedení konania na odvolacom súde.

17. Predvolanie na pojednávanie žalobca prevzal osobne dňa 11.8.2023, čiže bola zachovaná lehota na prípravu na pojednávanie podľa § 178 ods. 2 CSP. Keďže čiastočným zrušením predchádzajúceho rozsudku odvolacieho súdu (rozsudok Krajského súdu v Žiline sp. zn. 10Co/10/2020 z 30.1.2020) sa vec vrátila do štádia pred rozhodovaním odvolacieho súdu, krajský súd doručoval predvolanie na termín pojednávania i právnenému zástupcovi žalobcu v danom štádiu - JUDr. Paliderovi. Menovaný advokát predvolanie prevzal dňa 9.8.2023. Len na okraj odvolací súd dopĺňa, že zatiaľ nedisponuje informáciou o ukončení predmetného vzťahu právneho zastúpenia.

18. V záujme komplexnosti krajský súd tiež konštatuje, že posudzovaná vec nevykazuje znaky výraznejšej zložitosti. Osobitne, ak aktuálne v dôsledku rozhodnutia dovolacieho súdu je v merite veci predmetom sporu iba výška finančného vyrovnania; a aj to „len“ v rozsahu 3.950 eur (rozdiel medzi sumami 45.000 eur a 41.050 eur). Odvolací súd JUDr. Kašubu o nevyhovení jeho žiadosti o odročenie pojednávania bezodkladne informoval elektronicky (plus štandardným e-mailom) i telefonicky.

19. Krajský súd neakceptoval ani následnú/ďalšiu žiadosť žalujúcej strany o odročenie pojednávania. Išlo o elektronické podanie (asi) bezprostredne žalobcu z 23.8.2023 (o 5:45 hod.), v ktorom uvádzal, že „vzhľadom k neočakávaným, ale intenzívnym zdravotným ťažkostiam (zrejme otrava z jedla) sa ospravedlňuje z dnešného pojednávania“ a žiada o jeho odročenie.

20. Nakoľko predmetné podanie neobsahovalo žiadne odborné (lekárske) potvrdenie o nepriaznivom zdravotnom stave žalobcu a ani náležité skutkové vymedzenie jedinečných verifikovateľných okolností, krajský súd nepovažoval tvrdený dôvod za preukázaný a tým ani za dôležitý v zmysle § 183 CSP. Takýto prístup k žiadosti/návrhu na odročenie pojednávania vyplýva aj z rozhodovacej činnosti Najvyššieho súdu SR (bližšie napr. sp zn. 4Cdo/23/2021 z 27.10.2021; „...o dôležitý dôvod na odročenie pojednávania ide v zásade pri udávanom nepriaznivom zdravotnom stave strany iba vtedy, keď (už) v čase rozhodovania súdu je žiadosť o odročenie pojednávania doložená kvalifikovaným vyjadrením lekára o tom, že žiadateľ sa z relevantných zdravotných dôvodov nemôže zúčastniť pojednávania“). Vzhľadom na vyššie uvedené súvislosti ohľadne právneho zastúpenia žalobcu je potrebné zdôrazniť, že nebol kumulatívne naplnený ani druhý zo zákonných predpokladov na odročenie pojednávania podľa § 183 ods. 1 CSP („...a zároveň od nich nemožno spravodlivo žiadať, aby sa na pojednávaní nechali zastúpiť“). V konkrétnostiach súdnej veci od žalobcu nielenže bolo možné spravodlivo žiadať, aby sa na predmetnom pojednávaní dal zastúpiť, ale on i zastúpený bol.

21. Rovnako o nevyhovení ani následnej/ďalšej žiadosti o odročenie pojednávania bol žalobca bezodkladne prostredníctvom elektronickej pošty (na e-adresu, z ktorej bol mail odvolaciemu súdu zaslaný) informovaný.

22. V nadväznosti na právny záver vyslovený dovolacím súdom (predovšetkým body 17. a 19. odôvodnenia uznesenia Najvyššieho súdu SR sp. zn. 7Cdo/207/2020 z 24.8.2022) odvolací súd doplnil/zopakoval dokazovanie prehratím zvukového záznamu z pojednávania okresného súdu zo dňa 23.4.2019 [prioritne minútáže medzi 2:10 až 2:30 (úvodné vyjadrenie právneho zástupcu žalobcu na danom pojednávaní), minútáže 41:00 až 43:00 (vyjadrenia žalovanej resp. jej odpovede na otázky právneho zástupcu žalobcu v priebehu pojednávania) a minútáže 1:02:10 až 1:03:00 (časť záverečnej reči/záverečného vyjadrenia žalovanej na danom pojednávaní)].

23. Na základe zopakovaného dokazovania krajský súd rozdielne od okresného súdu ustálil výšku primeranej náhrady, ktorú je žalovaná povinná vyplatiť žalobcovi. Žalovaná na pojednávaní dňa 23.4.2019 opakovane a výslovne deklarovala ochotu (aj schopnosť) zaplatiť žalobcovi na vyrovanie

vyporiadávaného spoluvlastníckeho podielu sumu 45.000 eur s tým, že každá zo strán si bude znášať jej vlastné trovy. Uvedené rovnako výslovne a opakovane deklaroval (pred i počas daného úkonu okresného súdu) tiež žalobca.

24. Z obsahového hľadiska v konkrétnostiach súdnej veci nejde o nič iné, ako o zhodné (a teda nesporné) skutkové tvrdenie oboch sporových strán o výške primeranej náhrady (§ 186 ods. 2 CSP). Tá okolnosť, že predmetné navýšenie primeranej náhrady oproti záverom znaleckého posudku bolo stranami prezentované s motiváciou skoršieho ukončenia sporu, nie je pre dotknutý dôsledok osobitnejšie významná. Nemožno pritom opomínať, že pri určení spoluvlastníka, ktorému budú nehnuteľnosti prikázané do výlučného vlastníctva (čo bolo kardinálnou dilemou súdeného prípadu), zohrávala i výška primeranej náhrady dôležitú rolu. V nemalej miere totiž podmieňovala spojitosť (schopnosť vyplatenia protistrany), ktorá bola pre „výber“ výlučného vlastníka určujúca. Len na okraj krajský súd dodáva, že v súdnej praxi je už dlhodobejšie ustálené, že hodnota vymedzená v znaleckom, resp. odbornom posudku nie je výlučne určujúcou. Naopak, zákonný termín „primeraná náhrada“ zahŕňa i ďalšie elementy a ukazovatele; neraz aj nie vyslovene ekonomické, či právne.

25. Nakoľko obe sporové strany mali záujem na nadobudnutí predmetu spoluvlastníctva do svojho výlučného vlastníctva, je krajský súd toho názoru, že výška náhrady 45.000 eur, ktorá bola ponúkaná každou sporovou stranou na výplatu protistrany, je - napriek značnej relatívnej vnímania daného pojmu - tiež spravodlivá, resp. spravodlivejšia než 41.050 eur určená znaleckým posudkom. Oproti predchádzajúcemu stanovisku vymedzenému v rozsudku z 30.1.2020 krajský súd za súčasť zhodného tvrdenia strán vyhodnotil aj „prepojenie“ výšky primeranej náhrady 45.000 eur s tým, že každá zo strán si bude sama znášať trovy jej vzniknuté.

26. Keďže žalovaná na základe (v tom čase právoplatného a vykonateľného) rozsudku odvolacieho súdu žalobcovi sumu 45.000 eur titulom finančného vyrovnania už vyplatila (ide o výslovné tvrdenie žalovanej relevantne žalobcom nespochybnené, a teda nesporné - § 151 ods. 1 CSP), krajský súd uvedenému prispôbil formuláciu zmeňujúceho výroku. Jeho konštatívna forma („výška primeranej náhrady za spoluvlastnícky podiel žalobcu je 45.000 eur“) reflektuje stav, kedy povinnosť žalovanej ako povinného subjektu ku dňu (aktuálneho) rozhodovania odvolacieho súdu už bola splnená.

27. V dôsledku zmeny prvoinštančného rozhodnutia (hoci len čiastočne) rozhodoval krajský súd v zmysle § 396 ods. 2 CSP (v spojení s § 396 ods. 1, § 255 a 453 ods. 3 CSP) o nároku na náhradu trov celého (prvoinštančného, odvolacieho i dovolacieho) konania. V spore o zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva je nutné úspešnosť strán vnímať v širších súvislostiach zahŕňajúcich - okrem iného - aj postoj strán v štádiu pred uplatnením daného nároku na súde. Z obsahu spisu, ako aj z vyjadrení samotných strán, je zrejmé, že v súdenom prípade bol pred začatím konania iniciatívnejší žalobca. Žalovaná až v reakcii na jeho výzvy (že ju vyplatí) reagovala rovnakou ponukou.

28. Vzhľadom na takmer absolútnu neschopnosť strán vzájomne komunikovať a zhodnú veľkosť ich spoluvlastníckych podielov jedinou skutočne reálnou možnosťou nielen usporiadania ich právnych pomerov, ale aj faktickej dispozície s predmetom spoluvlastníctva bolo súdne konanie. Preto je potrebné zdôrazniť, že bez podania odvolania žalobcom voči prvému rozsudku okresného súdu o zamietnutí žaloby by stav právnej i faktickej neistoty medzi stranami odstránený nebol. Krajský súd len pre úplnosť dodáva, že žalovaná dotknuté rozhodnutie okresného súdu odvolaním nenapadla.

29. Obe sporové strany žiadali prikázanie predmetu spoluvlastníctva do svojho výlučného vlastníctva. Obaja (pôvodní) spoluvlastníci spĺňali podmienky na prikázanie vecí do ich výlučného vlastníctva (resp. z opaku, ani u jedného nebola zistená žiadna relevantná okolnosť, pre ktorú by nemohol byť v budúcnosti výlučným vlastníkom), „úspešný“ však mohol byť len jeden z nich. Laicky povedané, hoci rozhodnutie o „výbere“ budúceho výlučného vlastníka sa odvíjalo od úvah matematicky vyjadrených vzájomným pomerom 51% ku 49% v prospech tej či onej strany, verdikt v danej otázke musel znieť 100% ku 0% v prospech len jednej strany.

30. Za daných okolností rozhodne nemožno hovoriť o (plnom) úspechu žalovanej a (plnom) neúspechu žalobcu len na základe skutočnosti, že žalovaná sa stala výlučnou spoluvlastníčkou pôvodne spoločných nehnuteľných vecí. Žalobca nebol neúspešný v tom, že by spoluvlastníctvo bolo zrušené proti jeho vôli (naopak on bol tou stranou, ktorá v konaní využila všetky dostupné procesné prostriedky na dosiahnutie zrušenia nefunkčného spoluvlastníctva) a ani v tom, že by spoluvlastníctvo bolo vyporiadané iným zákonným spôsobom. V konečnom dôsledku tiež v otázke výšky primeranej náhrady došlo k jej určeniu na základe žalobcom dlhodobo prezentovanej argumentácie - tvrdení výšky finančného vyrovnania.

31. Navyše, ako je vyššie konštatované, v rámci aktuálneho odvolacieho konania bolo ustálené, že výška primeranej náhrady v rozsahu 45.000 eur bola bezprostredne spojená s tým, že každá zo strán si bude sama znášať trovy jej vzniknuté. Rozoberané východiská a úvahy podmieňujú (komplexný) záver, že úspech oboch strán v spore bol približne rovnaký (§ 255 ods. 2 CSP), z ktorého titulu žiadna zo strán nemá nárok na náhradu trov konania.

32. Rozhodnutie odvolacieho súdu bolo prijaté hlasovaním v pomere hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku je prípustné dovolanie z dôvodov vymedzených v § 420 a § 421 ods. 1 CSP. Dovolanie môže podať strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané, v lehote dvoch mesiacov od doručenia tohto rozhodnutia na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde.

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom a dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom. Táto povinnosť neplatí v prípadoch vymedzených v § 429 ods. 2 CSP.